

Vänsterpress om Ukraina-kriget slutet av april 2022

Beslutet om Sverige (tillsammans med Finland) ska lämna in en Natoansökan eller inte kommer troligen att inom ett par veckor. Följaktligen handlar många av artiklarna nedan om Nato-frågan.

Lästips

Nytt på marxistarkivet:

David Ost: [Ingen vänsteruppfattning kan rättfärdiga Putins attack på Ukraina](#)

[New Left Review om kriget i Ukraina](#). Tre artiklar som handlar om olika aspekter av kriget och dess bakgrund, NATO:s roll m m. Av särskilt intresse är en längre intervju med ukrainske socialisten Volodomyr Isjtjenko.

Se även förra veckans [Vänsterpress om Ukraina-kriget 21 april 2022](#).

MF 28/4 2022

Innehåll

Flamman	1
<i>Finska vänstern på väg mot Nato</i>	1
Internationalen	5
<i>Socialism eller barbari</i>	5
<i>Ryska patriarken Kirill kan utredas för krigsbrott</i>	6
<i>Ryssar på flykt: "Jag vill inte bo i ett land som är angripare"</i>	7
Offensiv	10
<i>Nej till svenskt medlemskap i Nato</i>	10
<i>Ut med de ryska trupperna – nej till imperialism & Natomilitarism</i>	13
Proletären	15
<i>Kärnvapenhot kräver avspänning – inte Natomedlemskap</i>	15

Flamman

Finska vänstern på väg mot Nato

Noa Söderberg

Flamman, 22/4 2022

Den finska vänsterdebatten om Nato skiljer sig från den svenska. Allmän värnplikt, historiska erfarenheter och en 1 300 kilometer lång gräns mot Ryssland sätter frågan i ett annat ljus. I sommar ska Vänsterpartiets finska systerparti fatta sitt beslut. Kommer de fortsätta att vara syskon efter det?

Det finska Vänsterförbundets svenskspråkiga avdelning i Helsingfors, Röda rummet, har just avslutat sitt vårmöte. På en restaurang i den före detta arbetarstadsdelen Berghäll sitter sex personer med radikalt olika syn på en klassisk vänsterfråga: Nato. Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari har förändrat ett tidigare kompakt Natomotstånd till ett stort frågetecken inom den finska vänstern. Den informella diskussionen efter mötet kränger fram och tillbaka.

– Ryssland ger blanka fan i avtal. Jag är antimilitarist, fifflade mig ur lumpen, har varit med och demonstrerat mot finskt Natosamarbete och till och med suttit häktad efter en sådan demonstration. Jag har ändå bytt åsikt till att vara starkt för Natomedlemskap, säger Alexander Fagerström.

– Starkt för? Hur gick det till, replikerar Frank Lundgren.

Fagerström funderar några sekunder och svarar:

– Frihet.

– Frihet under den stora monarken, skrattar August Rosendal.

Den senare sitter i partiets ungdomsförbund, som precis före invasionen publicerade ett starkt Natokritiskt uttalande tillsammans med norska Röd Ungdom. Tajningen var den sämsta möjliga och den efterföljande mediestormen stenhård. De blev tvungna att plocka ned inlägget. Det är symptomatiskt för den finska Natodebatten efter den 24 februari: upprepningar om ”dialog”, ”analys” och ”enighet”. I motsats till i Sverige ledde kriget snabbt till att partierna – från Vänsterförbundet till Sannfinländarna – enades i stora gemensamma demonstrationer. Polariserande och ideologiska uttalanden om försvarspolitik anses tabu.

Men bakom stängda dörrar kan diskussionen fortgå. Eliel Kilpelä, som suttit i både partifullmäktige och landstyrelsen, tar till orda.

– Nu finns det ingen i Finland som kan låtsas att vi har en fredligt sinnad granne. En sådan position har man ändå kunnat hålla. Nu vaknar vi med en imperialistisk, fascistoid stormaktsgranne med lydande marionetter. Personligen tycker jag fortfarande inte att Natomedlemskap är ett bra alternativ. Den spänning det skulle skapa nu skulle göra saken ännu värre. Det vettiga är att ha ett trovärdigt försvar och ett partnerskap med Sverige, säger han och fortsätter:

– Ett mer ideologiskt svar, som jag fortfarande står fast vid, är att Nato är en krigsorganisation som historiskt och i framtiden kommer göra egna krigsoperationer.

Diskussionen flödar vidare: Natoansökan som upptrappning eller riskminimering, rädsla för ryska bombplan, vikten av att fatta ett kyligt beslut snarare än att stressa i ren krigspanik. Och så vidare. Alla är eniga om att värnplikten hur som helst gör frågorna mer allvarstygda i Finland än i Sverige, eftersom många fler finländare har en förberedd krigsplacering.

– Kanske svenskarna till slut börjar inse att ni inte kan vara helt trygga med det race ni kört hittills, säger Eliel Kilpelä.

Historien är känd vid det här laget: den svenska och finska opinionen i Natofrågan svängde kraftigt efter Rysslands invasion. Svenska Socialdemokraterna höll till en början fast vid honnorsorden om att ”alliansfriheten har tjänat oss väl”, men har nu utlyst en intern ”säkerhetspolitisk dialog”, komplett med ett fastslagande av att partistyrelsen bestämmer och att den verklighet som låg till grund för partikongressens Natobeslut inte längre gäller. De politiska kommentatorerna är ense om vad det innebär: S ser ut att göra en historiskt snabb omsvängning och ge upp sitt gamla mål om alliansfrihet. Sverige och Finland är sannolikt på väg mot en Natoanslutning.

Men det är inte bara socialdemokrater som behöver bestämma sig. De två ländernas parlamentariska vänsterpartier, inte minst Nooshi Dadgostars allt mer konkreta och realpolitiska parti, behöver fatta ett beslut. Onsdagen den 12 april kom första signalen. I en debattartikel i Svenska Dagbladet argumenterade svenska Vänsterpartiets högsta ledning för att Sverige hålls säkrare genom alliansfrihet. I stället för att gå med i Nato bör man investera rejält i försvaret, återreglera känslig infrastruktur som el och sjukvård och försvara public service. Realpolitiken stod i första rummet, men raderna om att ”inte dras in i krig” kan också översättas till ideologi: Sverige ska inte alliera sig med ett Turkiet som bombar kurder och ett USA som när som helst kan hitta ett nytt Irak.

En realpolitisk knäckfråga lös dock med sin frånvaro: Finland. Den debattglada före detta partiledaren Jonas Sjöstedt har slagit fast att Sverige bör hålla sig utanför Nato även om Finland går med, men nuvarande ledning har inte svarat på frågan (Flamman har sökt den, men hänvisas till debattartikeln). Finska Vänsterförbundet planerar att fatta sitt beslut i juni. Om det blir ett ja lär vänsterpartierna tvingas ställa sig samma fråga som de socialdemokratiska: hur ska vi hålla ihop?

En som inte har rubbats i sitt Natomotstånd är Pinja Vuorinen, ordförande i Vänsterförbundets ungdomsförbund Vänsterunga. Hon tar emot vid organisationens huvudkvarter. En kontorsbyggnad nära Helsingfors gamla hamn som delas med en säsongsbetonad restaurang, en frivilligorganisation för multikulturella familjer och ett Airbnb-hotell som heter WeHost. Hon släcker cigaretten och leder oss upp till ett stort, runt mötesbord på andra våningen.

– Många inom vänstern ser främst Natomedlemskap som en säkerhetsfråga nu. Till höger handlar det mer om ideologi, man vill alliera sig med USA. I vänstern betonas snarare att man inte vill hamna under Putins diktatur och därför anser att Nato är det säkraste alternativet. Många som var emot förut är därför för nu, säger hon och fortsätter:

– Men den vanligaste positionen är nog att vi bör vänta och se. Att man själv inte är expert på försvarsfrågor och därför vill vänta in presidenten, partiledarna och försvarsexperterna.

Själv är hon alltså fortsatt definitivt emot. Vuorinen har gjort värnplikten och alltid försvarat den, har bott i USA och ska snart åka till Palestina som fredsobservatör. Hennes motstånd handlar inte om att ducka för utrikesfrågor, säger hon. Hennes svar om ett konkret alternativ till Nato är också utrikesinriktat: en europeisk försvarsallians. Utan USA.

– Kriget i Ukraina har visat att EU faktiskt är redo att göra förvånansvärt mycket. Många länder har satsat mycket på sitt försvar, som Tyskland. Så vi har ett mer legitimt alternativ i EU än vi haft på årtal, kanske någonsin.

Vänsterförbundets traditionellt kritiska syn på ett gemensamt EU-försvar är alltså även den i gungning. Vuorinen säger att partikongressen i juni lär besluta om ”stora förändringar” på den punkten. Det blir en allvarstyngd kongress. Utöver att partiet ska bestämma sin egen

försvarspolitiska linje vill Pinja Vuorinen också att medlemmarna ska få rösta om huruvida Vänsterförbundet ska lämna en regering som ansöker om Natomedlemskap. Partiledaren Li Andersson har redan signalerat att det inte finns på kartan.

– Om det inte blir en omröstning om det på kongressen, och regeringen går med i Nato utan att VF lämnar regeringen, så tror jag att Vänsterunga kan komma att kräva att de gör det, säger Pinja Vuorinen.

Det kan tyckas märkligt, med tanke på att ingen vet om Vänsterförbundet ens kommer vara emot Nato till att börja med. Men Vuorinen är trygg i sitt motstånd. Argumenten liknar de från äldre tiders socialdemokratiska fredsrelämedlemmar: Turkiet är en semidiktatur som begår folkrättsbrott, USA är som bäst opålitligt och Natomedlemskap gör det svårare att verka för kärnvapenedrustning och diplomati. På Vänsterungas kontor hänger affischer med lika klassiska budskap: bomber som faller ur amerikanska flaggans stjärnor och uppmaningar till turistbojkott av Turkiet.

Långt utanför partidebatterna har en annan finsk vänsterperson gjort avtryck i frågan. Janne Korhonen, hållbarhetsforskare vid Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet, har skrivit virala twittertrådar om varför han som vänstersympatisör tycker att Finland ska gå med i Nato. Där har han talat om ”westsplaining” – att socialister i framför allt USA och Storbritannien tar sig rätten att förklara för socialister närmare den ryska gränsen vad de borde tycka om Nato och det rysk-amerikanska stormaktsspelet.

Vi möts på kafét i Helsingfors mest kända bokhandel, Akademiska bokhandeln. Korhonen berättar att han fram till den ryska invasionen var en anhängare av den dominerande svenskfinska försvarsdoktrinen, det vill säga att bilaterala avtal med varandra och med USA skyddar oss tillräckligt. När invasionen var ett faktum gjorde han helt om.

– Jag ser Nato som en union, inte det monster det brukar beskrivas som i vänstern. Jag ser helt enkelt inte bevisen. För det mesta har det varit en försvarsallians.

Korhonen säger att han hade föredragit en nordisk eller europeisk försvarsallians, men att det inte är verkligheten och att det delvis är nordiska politikernas eget fel, eftersom de varit konsekvent emot en militarisering av EU. Han köper däremot inte det vanliga vänsterargumentet att bombningarna av Libyen 2011 visar att Nato är en offensiv, imperialistisk krigsallians.

– Jag ser agerandet i Libyen mer som en nykolonial inblandning som hade hänt även utan Nato. Sverige var med, till exempel. Bekvämligheten i att militärstrukturen finns på plats kanske i någon mån sänker tröskeln för sådant, men det verkar långsökt att stormakter som USA, Frankrike och Storbritannien inte skulle ha gjort något liknande om Nato inte fanns.

Hans resonemang grundar sig på kommunikation: Putins dåliga underrättelseinformation gjorde att han missbedömde situationen i Ukraina. Han skulle kunna tro att Finland är svagare än det är och göra samma felbedömning här. Vad han däremot inte kan missa är om Finland (och Sverige) går med i Nato.

– Det verkar som att Putin respekterar artikel 5, men det finns inga bevis för att han respekterar mer komplicerade neutralitetsanordningar.

Korhonen argumenterar också för Nato på rent vänsterpolitiska grunder: om Putin får utrymme att fortsätta som nu så kommer det att stärka de högerextrema krafter i Finland som har kopplingar till hans regim, och de kommer med all säkerhet riva ned välfärdsstaten och andra sociala framsteg så snabbt de kan. ”Finlandisering” – idén att man kan hålla sig vän med en fientlig granne genom att vara neutral och undvika sådant som kan uppfattas som provokationer – fungerade någorlunda när Kreml var kommunistiskt, eftersom det då inte aktivt underminerade finsk vänster. Nu är verkligheten helt annorlunda.

– Om vi inte använder Natooptionen nu, som vi har hävdad att vi kan göra om den säkerhetspolitiska situationen förändras radikalt, när skulle vi då göra det? Vi skulle i princip signalera: ”ledsen, vi tillhör Kremles intressesfär”.

Ett stenkast från Akademiska bokhandeln träffar jag en person som står närmare det avgörande beslutet. Dimitri Qvintus är ordförande i Finlands svenska socialdemokrater (FSD) – ett distrikt som är äldre än själva partiet och som är Socialdemokraternas fönster till övriga Norden när de har en partiledare som inte talar så bra svenska. Som nu. Qvintus närmar sig Natofrågan med mer försiktighet än någon av de andra intervjupersonerna och tar långa, fundersamma konstpauser.

– Jag har jämfört detta med hur det är att försova sig. Den hemska känslan blir bara värre när man vaknar och inser att man själv har tryckt på snooze-knappen. Hela världen och Europa vaknade på det sättet i slutet av februari. Snoozen var på vid kriget i Georgien 2008, den olagliga ockupationen av Krim 2014 och de efterföljande åtta åren av krig.

Qvintus upprepar, liksom andra socialdemokrater i både Finland och Sverige, behovet av ”analys”. Han påminner om att Finland är ett litet land. Kanske är det ytterligare en förklaring, utöver värnplikten och det geografiska läget, till att samtliga partier har gått med på en ganska hemlighetsfull och lågmäld diskussion om den här frågan, trots att mycket pekar mot en snabb Natoanslutning. Att sticka ut hakan har ett pris.

Vi kommer in på frågan om en europeisk militärallians som ett alternativ till Nato.

– Det är bra att komma ihåg att största delen av EU:s medlemsländer är med i Nato och vice versa. För majoriteten av EU-länderna är Nato den säkerhetspolitiska lösningen. Det talas mycket, men min uppfattning är att inget av de länderna kan tänka sig att i stället välja EU som säkerhetslösning, säger han och fortsätter:

– Jag vill inte använda ordet ”önsketänkande”, för jag vill inte vara nedlåtande. Men kanske är det inte helt realistiskt.

Hur känner du personligen, som socialdemokrat sprungen ur en rörelse med antimilitaristisk historia, inför att Finland eventuellt närmar sig medlemskap i ett av två supermaktsblock?

– Socialdemokraterna är alltid för fred, men vi är också för frihet. Finland har behövt kriga för vår frihet två gånger de senaste 80 åren. S är en solidarisk och internationell rörelse, och jag ser ingen ideologisk orsak som skulle tvinga oss att säga nej till en annan internationell och solidarisk rörelse.

Och Nato är en sådan?

– Jag ser ingen ideologisk konflikt. Finland och Sverige har inte varit neutrala sedan vi gick med i EU. Vi har valt sida, vi är en del av väst. Jag vill ge plats åt analysen, men min uppfattning om Nato är att de försöker se till att det inte finns krig i världen.

Efter intervjun går vi till centralt belägna Esplanadparken för fotografering. Dimitri Qvintus ställer sig framför statyn av den svenskspråkiga nationalskalden Johan Ludvig Runeberg. Han kisar mot solen.

– När det här är över ska jag säga vad jag själv tycker.

Internationalen

Socialism eller barbari

Ledare

Internationalen 28/4 2022

- ▶ **Orden från 1915 gäller idag**
- ▶ **Putins krig gynnar fossilkapitalet**
- ▶ **Gemensamt styre är socialismens kärna**

Orden från den socialistiska legenden Rosa Luxemburg i kvinnofängelset på Barnimstrasse i Berlin 1915 handlade om första världskriget men kunde lika gärna ha varit formulerade idag. Den gången hade det lilla och, som många hoppades, kortvariga kriget mellan Österrike och Serbien likt en prairiebrand dragit med sig alla Europas och snart världens stormakter i ett blodbad utan motstycke. De militära allianssystemen – dåtidens motsvarighet till dagens ryska allianser och NATO – kedjereagerade in det moderna industrisamhällets värsta katastrof. Med tiotals miljoner offer, hela samhällens, nationers och folks undergång, indränktes jorden av folkhat med fascismens framväxt som följd och det andra världskrigets sextio miljoner döda. Allt inom loppet av tre årtionden. Inte ens i sina värsta mardrömmar hade Rosa Luxemburg kunnat föreställt sig barbariet så avgrundsdjupt.

Idag har Putins ”begränsade militära operation” utvecklats till storkrig i Europas mitt – just när mänskligheten står inför sin största utmaning någonsin, att bygga om planeten från fossilberoende till förnybart.

Barbariet som redan massakrerar Ukrainas folk och samhällen tornar inte längre upp sig bara i fjärran. Vi har på våra breddgrader varit vana vid att betrakta katastrofer på håll, i Vietnam, Afghanistan, Irak, Syrien ...

Men nu är de här, vid stugknuten. Inte bara i form av krigets förödelse, flyktingmiljoner och militär upptrappning med kärnvapen vid horisonten. Även klimatkrisen eskaleras när utsläppsmål får svिसcha förbi medan gigantiska fossil-projekt lanseras som om inget står på spel. Efter den senaste alarmerande IPCC-rapporten från FN:s klimatpanel lanserar Exxon planer på ny oljeutvinning utanför Guyana för 10 miljarder dollar och en kvarts miljon fat per dag – bolagets största oljeprojekt i Latinamerika. Den brittiska toryregeringen ger nya tillstånd för olje- och gasprojekt i Nordsjön och planerar för så kallad fracking. Israeliska bolag expanderar oljeutvinning utanför Shetlands-öarna, Kanada investerar 12 miljarder dollar i nya oljeprojekt. Portugisiska bolag planerar ny oljeutvinning i Mocambique, kinesiska bolag avtalar om köp av enorma mängder flytande fossilgas från USA för årtionden framåt... för att inte tala om de ryska olje- och gasoligarkernas planer.

”Efter oss syndafloden”, uttrycket från det franska 1700-talshovets hämningslöshet vore här ett grovt understatement. Det globala fossilkapitalets vinstjakt tycks inte trotsa någonting på sin dödsritt mot undergången.

Men likt 1915 finns det människor som står emot. Den gången, när Rosa Luxemburg skrev från sin cell, samlades krigsmotståndare i den schweiziska byn Zimmerwald för att blåsa till strid mot barbariet. Två år senare störtade en krigstrött befolkning det ryska tsardömet, för ”jord, fred och bröd”. Revolutioner svepte bort Europas kejsardömen, tvingade fram demokratiska rättigheter, pressade tillbaka imperialism och förtryck – för en tid.

Socialism blev lösenordet när folkmiljoner satte sig i rörelse – mot eliternas rofferi och maktfullkomlighet – för fred, mat för dagen, tak över huvudet och social trygghet plus en gnutta frihet och medmänsklighet Gemensam skötsel av samhällets tillgångar, jämlik

fördelning och solidariskt ansvar för att ge alla en dräglig tillvaro. Det var socialismens kärna. För det krävdes de många arbetande människornas makt att bryta kapitalets herravälde.

För en tid tycktes de lyckas – men slogs tillbaka. För att försöka igen, ta sig en bit fram på vägen för att åter slås tillbaka, som nu – när samtidigt människor över hela jorden försöker igen, krigsmotståndare och klimatkämpar, feminister och fackföreningsfolk, vår tids arbetarklasser och undertryckta.

Utan gemensam kontroll av samhällets tillgångar och solidarisk fördelning av det vi skapar driver kapitalismens brutala vinstlogik åter ned samhällena i kamp om smulorna, för att äta eller ätas i klimatkrisens minskande livsrum.

Socialism, inte partibossarnas, statsbyråkraternas eller samhällseliternas välde, utan de många arbetande människornas gemensamma styre av hur samhällets tillgångar bäst ska användas, står återigen mot barbariet.

Vare sig detta barbari tar form av Putins angreppskrig i Ukraina eller fossilkapitalets ödeläggelse av livets förutsättningar. i.

Ryska patriarken Kirill kan utredas för krigsbrott

Per Leander

Internationalen 28/4 2022

Det är inte bara den ryske presidenten Vladimir Putin som gör sig skyldig till krigsbrott i Ukraina. Även den rysk-ortodoxa kyrkans överhuvud patriarken Kirill kan komma att ställas till svars för krigsbrott av den Internationella brottmålsdomstolen, om människorättsjuristerna Willy Fautré och Patricia Duval från organisationen Human Rights Without Frontiers (HRWF) får som de vill.

Den ryska kyrkans patriark Kirill har inte blivit fattig på att vara Putins ideologiske rådgivare. (foto: Wikimedia Commons)

Willy Fautré och Patricia Duval är annars kända för att försvara religiösa grupper som utsätts för statlig repression eller diskriminering, men vill nu utreda om den ryske patriarken har gjort

sig skyldig till uppmuntran till övergrepp och krigsbrott genom sina religiösa predikningar till stöd för den ryska invasionen av Ukraina.

Willy Fautré och Patricia Duval menar ger en ”teologisk täckmantel” för det ryska angreppskriget mot Ukraina, som han har beskrivit som en kamp mot ”ondskans krafter”, ”nazister” och ”homosexuella”, samt ett sorts korståg för att ”befria” och ”återförena” ett land och ett folk som har gått förlorat med det ”heliga Ryssland”.

Patriark Kirill, som egentligen heter Vladimir Gundjajev och är ökänd för sin korruption och extravaganta livsstil, har varit den ryska kyrkans överhuvud sedan 2009 och en av Putins viktigaste ideologiska vapendragare och propagandister. Man ska dock inte överskatta den ryska kyrkans inflytande över vanliga människors liv, då de flesta ryssar inte är speciellt religiösa. Ryska kyrkan är också splittrad vad gäller synen på invasionen av Ukraina, och flera hundra ortodoxa präster har skrivit under ett protestuttalande mot kriget

Ryssar på flykt: ”Jag vill inte bo i ett land som är angripare”

Loyal Freije

Internationalen 28/4 2022

68 000 ukrainare har flytt till Turkiet sedan invasionen av Ukraina inleddes. Men också 14 000 ryssar. De är emot kriget och vill undkomma både Putins vrede och omvärldens sanktioner. Loyal Freije rapporterar från Istanbul.

Loyal Freije är en dansk journalist som bor i Istanbul, där hon skriver om Mellanöstern och Turkiet för dansk, svensk och norsk media. Utöver Turkiet har hon bland annat rapporterat från Jordanien, Israel och Västbanken.

Först går jag förbi mannen som sitter utanför det lilla kaféet, ett par hundra meter från den populära shoppinggatan Isiklal Cadessi. Han har en rosa tröja, blå jeans och en halvlång beige jacka av märket Puma. Håret är mycket kort, glasögonen åttkantiga och i vänster öra dinglar en ring av silver.

Han ser helt enkelt för cool ut för att vara en man på flykt, tänker jag och kikar in genom fönstret för att få syn på den person jag ska träffa här, klockan elva på tisdagsförmiddagen. Men jag blir snart klar över att den moderiktigt klädda mannen är Pavel Krikunov, en 27-årig rysk filmfotograf, en flykting som på ett dygn packade ihop det nödvändigaste och lämnade sin lägenhet i Moskva.

Det finns inga säkra siffror, men enligt internationella medier har över 200 000 ryssar lämnat sitt hemland. Eftersom många europeiska länder har stängt sitt luftrum, har ryssarna sökt flyktvägar söderut, till länder som Armenien, Georgien, Uzbekistan och Turkiet.

– Jag kom till Turkiet den 4 mars, säger Pavel Krikunov när jag sätter mig hos honom.

–Jag köpte biljetten dagen innan jag skulle åka. Det fanns inga biljetter till Istanbul den dagen, så jag flög till Antalya i stället. Där hyrde jag en bil och körde tvärs över landet hit.

Pavel Krikunov slår fast att han inte är någon politisk människa, ingen aktivist. Men den unge filmfotografen står gärna för att han är motståndare till kriget.

Redan några dagar efter att ryska trupper invaderade Ukraina, bestämde han sig för att lämna landet och det var bråttom eftersom han var rädd att regeringen skulle stänga gränserna.

Överallt tycker jag mig höra människor tala ryska: på gatan, i affärer och på kaféer. Nyligen satt jag bredvid två blonda, rysk-talande män som kollade lägenhetsannonser, medan de drack turkiskt te. När det plötsligt kom så många flyktingar från Ukraina och Ryssland rusade bostadspriserna upp högt över den rekordhöga nivå som den ekonomiska krisen redan hade lett till.

Det är inte första gången Istanbul tar emot ryska flyktingar. På 1920-talet kom upp emot 200 000 människor hit, på flykt från det ryska inbördeskriget. De kom till en stad som då hade en miljon invånare.

– Det där har mina vänner och jag pratat om, hur historien upprepar sig. Den gången var det också många intellektuella som reste till Istanbul, säger Pavel Krikunov.

Konstnärer, designers, akademiker, aktivister, journalister lämnar nu Ryssland. De är oroliga för de ekonomiska konsekvenser sanktionerna får för folket och de är rädda för de hårda straff som drabbar krigsmotståndare.

Den 4 mars stiftade regimen en lag med straff på upp till 15 års fängelse för alla som sprider ”falska nyheter” i landet. Till det räknas att kalla det ryska angreppet på Ukraina för ett ”krig”.

Det var denna nya lag som fick den 32-årige Dimitri Valramov att på några timmar ta det svåra beslutet att lämna Moskva. Som journalist på den oavhängiga mediestationen Dozhd – också känd som TV Rain – förstod han att hans arbete var hotat.

Den 1 mars satt Dimitri Valramov i krismöte med sina arbetskamrater. Deras kanal hade blockerats.

– Efter en kvart fick vi tips om att polisen var på väg. Vi rafsade ihop våra saker och sprang ut ur kontoret, minns han, när vi träffas en stilla eftermiddag i Istanbul.

Panikslagen hade han rusat hem till några vänner som bodde inte så långt från arbetsplatsen. De gav honom ett lugnande piller, köpte en flygbiljett till Istanbul och gav honom en massa sedlar. Pengarna behövde han eftersom sanktionerna gör att ryssar inte kan använda bankkort som Visa och Mastercard i utlandet.

– Klockan sju på morgonen efter satte jag mig på planet i Moskva och klockan tio var jag framme.

När jag frågar honom vad han tog med sig då han måste fly på ett par timmar, blir svaret kortfattat:

– Du kan se allt här, säger han och pekar på en liten grön ryggsäck som hänger på hans stolsrygg.

I sju år har Turkiet varit det land i världen som hyst flest flyktingar. Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR bor det officiellt fyra miljoner flyktingar i Istanbul. Av dem är 3,6 miljoner från Syrien. De har, precis som ukrainarna, flytt undan ryska bomber.

Turkarna är ganska trötta på rollen som flyktingland. Ändå har presidenten Erdogan gjort klart att gränserna ska stå öppna även denna gång.

– Vi kommer att fortsätta hålla våra dörrar och våra hjärtan öppna, löd presidentens ord en vecka efter att kriget brutit ut i Ukraina.

Erdogan försöker desperat balansera rollen som NATO-land med beroendeförhållandet till Ryssland. Turkiet har akut behov av de ryska turisterna, av den ryska gasen och oljan. Medan många EU-länder snabbt stängde sitt luftrum, har Turkiet gjort klart att deras förblir öppet. Samtidigt har Erdogan fördömt angreppet på Ukraina och försett landet med billiga och effektiva mördardrönare.

Både Pavel Krikunov och Dimitri Varlamov planerar, som så många andra ryssar som kommit till Istanbul de senaste veckorna, att resa vidare mot Europa. Det är bland annat Turkiets tvetydiga roll i kriget som gör att några inte vill stanna, menar Dimitri Varlamov. Men det är också praktiska skäl, som möjligheten att få uppehållstillstånd, hitta arbete – och längtan efter att få leva i en demokrati.

– De första veckorna jag var här var det så mycket jag skulle ordna varje dag. Mitt betalkort var spärrat, jag visste inte hur jag skulle få kontakt med mina vänner. Jag hade inte tid att tänka så mycket.

Kaféet i Istanbul där intervjun gjordes. Pavel och Dimitri ville inte bli fotograferade.

Nu när han har fått ordning på mycket av det praktiska har han fått tid att tänka på allt som har hänt.

– Och det har inte varit lätt.

Cirka var tredje dag ringer han till sina föräldrar i Ryssland. De tycker att han ska åka tillbaka hem och söka ett annat mediearbete. De tror inte på att han är i fara.

– Dessvärre stödjer mina föräldrar Putin, så vi undviker att prata politik. Jag tror att de har rätt i att jag skulle kunna komma hem, men då måste jag skaffa mig ett annat jobb. Jag kan inte hålla på med journalistik, för då får jag helt säkert problem.

– Så här är det i många ryska familjer. En bror kan vara enig med Putin och hans syster kan vara emot. Så har det varit länge. Skillnaden nu är att några i familjen är så rädda för regeringen att de finner det nödvändigt att lämna Ryssland.

Dimitri Varlamov tänker inte återvända.

– Jag ska inte bo i ett land där man är rädd för att säga sanningen, säger en 32-årig journalist.

Varken han eller Pavel Krikunov vet med säkerhet var i världen de till slut slår sig ned. Enligt turkisk lag får de uppehålla sig i Turkiet i sammanlagt tre månader under ett halvår, men högst två månader vid ett och samma tillfälle. Sedan kriget bröt ut har flera länder, bland andra Tjeckien, Lettland och Grekland, tagit bort möjligheten för ryssar att ansöka om visum. Andra länder fortsätter att behandla ansökningar, men alla ger inte möjlighet till uppehållstillstånd.

Svårigheterna med att flytta till Europa hindrar inte de två ryssarna från att drömma. Dimitri Varlamov hoppas på att han någon gång kan hamna i Frankrike eller Tyskland. Pavel Krikunov drömmer om att flytta till Berlin.

– För en månad sedan for min käresta och jag till Sri Lanka. Där köpte vi saker till vår lägenhet, som vi ville göra fin. Den ena dagen har du ett normalt liv med normala problem. Den andra dagen lämnar man alltihop, säger Pavel Krikunov.

– Vi försöker bara leva och vara tacksamma för att vi inte är i Ryssland. Men det är svårt.

Offensiv

Nej till svenskt medlemskap i Nato

Elin Gauffin

Offensiv 28/4 2022

På partikongressen i november beslöt Socialdemokraterna att säga nej till svenskt medlemskap i Nato och så sent som den 8 mars sa Magdalena Andersson att en ansökan om svenskt medlemskap inte är aktuell. Skälet som angavs var att en sådan ansökan skulle destabilisera säkerhetsläget i Europa.

Efter detta har Sverigedemokraterna bytt ställning och det finska politiska etablissemanget med S-ledningen i spetsen genomfört en rekordsnabb omsvängning där nej till Nato har blivit ett ja. Nu ska den svenska säkerhetspolitiska rapporten vara klar redan 13 maj. Den socialdemokratiska partiledningen har sagt att den beslutar 24 maj, men det talas om ett beslut redan i mitten av maj.

Demokratin är utsatt för ett makalöst övergrepp där locket till en öppen debatt ligger på, men där alla utgår från att S-ledningen har ändrat sig och tänker lämna in en svensk ansökan till Nato.

Innebär ett större Nato mer säkerhet?

Nej. Som vi har sett har Natos utvidgning österut ökat spänningen i världen. Att 12 länder har anslutit i östra Europa sedan 1999 har varit ett argument som den ryska regimen använt i sin militarisering.

Om Finland går med i Nato får landet en 1 340 km lång Natogräns mot det krigförande Ryssland. Det innebär en ökad spänning. Även Sveriges geopolitiska läge – att landet är så nära Ryssland – har tidigare varit ett argument från socialdemokratiska ledare som Hjalmar Branting och Olof Palme för alliansfrihet.

Nästan alla bedömare har överraskats av Putins oberäknelighet, maktfullkomlighet och blodtörst. Vi vet inte hur Putin reagerar på att Natoansökningar lämnas in kring Östersjön. Däremot anser ingen militär bedömare att det föreligger något militärt hot från Ryssland mot Sverige idag.

För att komma undan den osäkerhet som därmed öppnar sig när Sverige och Finland lämnar in själva ansökan fram till att inträdet sker – vilket brukar ta 12-15 månader, men som nu med hetsen kan skyndas på till 3-6 månader – har regeringarna försökt få garantier av USA. Medier rapporterar dock att USA inte vill ge några säkerhetsgarantier under anslutningsprocessen.

Det är inte heller något problem för Sverige att stanna kvar i en alliansfrihet även om Finland skulle gå med. Vad det handlar om är att Västvärldens politiker vill få oss att tänka svartvitt – att antingen är man mot Putin eller med Putin – och minska utrymmet för en tredje väg. Rättvisepartiet Socialisternas hållning har sedan kriget bröt ut varit ”Varken Putin eller Nato”. Det svartvita tänkandet att blint sluta upp bakom de militära ledarna i Västvärlden är på sikt ett stort säkerhetsshot.

Vad är alliansfriheten värd?

Det stämmer att det alltid har legat ett hyckleri bakom den påstådda alliansfriheten och att Sverige med värdlandsavtalet 2016 redan till hälften gått med i Nato. Skulle Sverige helt gå med i Nato försvinner fikonlövet och Sveriges trovärdighet att till exempel medla i internationella konflikter blir ännu mindre. Att slutgiltigt ge upp alliansfriheten efter 200 år utanför de stora krigerna har betydelse framför allt för medvetenheten i befolkningen.

Ett socialistiskt nej till Nato innebär att vi står i allians med arbetare och fattiga i alla länder. Vi står med det ukrainska folket mot Putins fruktansvärda invasionskrig, men vi står inte med det USA-imperialistiska Nato för det. Om arbetarklassen i Ryssland reste sig och störtade Putin skulle kriget upphöra. Arbetarklassen i Ukraina behöver försöka organisera sig självständigt i försvaret och bygget av landet även mot Zelenskyjs klasspolitik, och arbetarklassen i USA kan om den reser sig få slut på USA-imperialismens krig och utsugning över hela världen.

Vår socialistiska alliansfrihet – den internationella arbetarsolidariteten – är alltså inte samma sak som etablissemangets alliansfrihet. Som revolutionären Lenin förklarade inför första världskriget är krig en oundviklig konsekvens av det kapitalistiska systemet, där konkurrerande företag, och bakom dem stater, slåss om herraväldet på jorden.

Så även om Sverige på pappret varit alliansfritt har Sveriges kapitalistklass och politiska etablissemang alltid haft ett stöd till USA-imperialismen. Medan delar av befolkningen har stött arbetare i alla länder – som socialdemokratiska ungdomsförbundets stöd till det norska folkets krav på självständighet 1905, vilket var en viktig del i att Norge fick självständighet från Sverige.

Som de svenska arbetare som åkte i de internationella socialistiska brigaderna och stred mot fascisten Franco och för socialistisk revolution i spanska inbördeskriget på 1930-talet. Som den breda Vietnamrörelsen i Sverige som kämpade mot USA:s krig mot fattiga människor i Vietnam på 1960-70-talet, eller när den största demonstrationen någonsin i Stockholm ägde rum – den 15 februari 2003, då 100 000 demonstranter fyllde gatorna mot USA:s invasion av Irak.

Artikel 5.

Ett argument som används för Natoanslutning är att det i Natofördraget artikel 5 står att om ett Natoland angrips måste de andra länderna komma till undsättning.

Man förstår det som att skälet till att Nato inte har stridit i Ukrainas luftrum nu är att Ukraina ännu inte är en fullvärdig Natomedlem. Om paragraferna ska följas till punkt och pricka – vilket de sällan gör när det verkligen gäller – är det i sånt fall tur att Ukraina inte idag är en fullvärdig Natomedlem, då det hade inneburit starten på det tredje världskriget om Nato gått in direkt militärt.

Tvärtom kan man se att frånvaron av Natos attackflygplan har möjliggjort för ett mer folkligt försvar från Ukrainas befolkning, vilket har haft påverkan på det ryska försvaret som alla kan konstatera går förvånansvärt dåligt.

Natos artikel 5 har bara verkställts en enda gång: efter terrorattacken den 11 september 2001, då europeiskt luftvärn flyttades över Atlanten. Alla andra gånger Nato har stridit har det inte varit försvar, utan anfallskrig utanför Natos gränser.

Är det på grund av Natoalliansen som Natoländer inte har attackerats? Det har inte funnits någon militär kraft stark nog att attackera Natoländerna; därför sker militära urladdningar genom terrorattacker och proxykrig istället. Med Kinas militarisering och försök att hävda sig kan läget däremot bli annorlunda och Nato är i en process av en omläggning österut där krig om Taiwan kan vara nästa krigshärd.

Man kan däremot konstatera att Nato på inget sätt har hindrat sina medlemsstater, stärkta av den militarism som Nato booster, från att kriga i andra länder. Som till exempel Turkiets allt mer despotiska ledare Erdoğans krig mot kurder i Turkiet och Syrien och dess understöd till Azerbadjan i kriget om Nagorno-Karabakh och ockupation av delar av Cypern.

Nej till militarisering och kärnvapen

Den militära rustningen som har pågått under många år har redan varit en del av Natoanpassningen. Nu har det accelererat när alla riksdagens åtta partier enat röstade för att höja de militära anslagen till två procent av BNP.

Fördubblingen av försvarsutgifterna från 50 miljarder kronor (2015) till kanske så mycket som 110 miljarder (då de utgör 2 procent av BNP 2025) skulle om det istället hade satsat på vården kunnat ge 100 000 fler anställda.

Militariseringen innebär en militarisering av ekonomin. Det var ingen slump att de största företagen hade ett hemligt möte med den finska presidenten och finska näringslivstoppar – ett så kallat högnivåmöte – förra veckan för att trycka på för Natoanslutningar. Med Nato får de svenska vapenföretagen ännu säkrare marknader. Sedan krigsutbrottet den 24 februari har vapentillverkaren Saabs aktie stigit med 80 procent och orderingången har stigit med 38 procent under årets första tre månader. Nu hoppas vd:n Micael Johansson att ett Natomedlemskap kan göra att fler av anfallsflygplanet JAS Gripen kan säljas.

Med utökad värnplikt, expanderat hemvärn, återöppnande av regementen och så vidare väntar även en militarisering av samhället.

En viktig försämring med en Natoanslutning är att Sverige då blir en del av Natos kärnvapenparaply. Trots att det finns beslut på att kärnvapen inte ska finnas på svensk mark kommer vi inte kunna stoppa att Nato-ubåtar och flyg med kärnvapen vistas här. Att svenska företrädare redan genom sin Natoanpassning och värdlandsavtalet har svikit nedrustningsarbetet och vägrar ratificera FN:s förbud mot kärnvapen förra året visar hur illa det är.

Det finns 15 000 stridsspetsar laddade med kärnvapen i världen med potential att utplåna livet på jorden, och nedrustningen har avstannat.

Demokratin har redan misshandlats

För bara några veckor sedan utgick samhällsdebattörer från att ett Natomedlemskap måste föregås av en folkomröstning. Nu är det oklart om det ens blir ett beslut i Sveriges riksdag, om det bara är den socialdemokratiska partiledningen själv som fattar beslut, eller helt enkelt ett beslut som sker i vårt grannland Finland som automatiserar ett svenskt beslut. Helt klart är att det inte förs någon som helst öppen diskussion i frågan.

Inte ens om man är medlem i Socialdemokraterna får man vara med och bestämma. Den så kallade interna processen inom S är en fem sidor tjock pdf som läses inför tre digitala zoommöten. Inget av partierna förespråkar enligt DN:s rundfrågning en folkomröstning, men inte heller att frågan ska få komma upp i höstens val.

För arbetarkampen är den största skandalen återigen att Vänsterpartiet inte ens har lanserat en kampanj mot Natomedlemskap inför första maj och att Aftonbladet över en natt bytte linje. Om det är så här illa inför ett Natomedlemskap kan en ju räkna med att det blir ännu värre när medlemskapet är på plats.

Idag är Joe Biden president i USA, nästa gång kan det vara Donald Trump med sitt illa dolda stöd till kuppörsöket av Vita Huset. Störst bestämmer oavsett vad som står i paragraferna. USA spenderar 7 410 miljarder kronor på sitt försvar och resten av Nato 3 000 miljarder. Nato omfattar även Polen, Ungern och Turkiet med sina allvarliga inskränkningar av demokratiska rättigheter.

Krigen och militariseringen är de värsta uttrycken för hur ruttet dagens kapitalistiska system är. Miljarder läggs på att döda andra människor. Även om demokratin stryps kommer i längden dessa chockerande erfarenheter få massorna att genomskåda systemet. Då är det viktigt att vi socialister inte har smutsat ner våra händer genom stöd till militarismen, utan har en klar hållning av internationell solidaritet.

Med det budskapet tågar vi första maj.

Ut med de ryska trupperna – nej till imperialism & Natomilitarism

Ledare

Offensiv 27/4 2022

Kriget i Ukraina har nu gått in på sin tredje månad och efter att den ryska invasionen har misslyckats med det som var Putinregimens första mål med kriget – att erövra huvudstaden Kiev, upprätta en marionettregering och dela Ukraina – har krigsinsatserna koncentrerats till östra Ukraina (Donbass), som är säte för en stor del av landets tunga industri och som står för nära en fjärdedel av Ukrainas jordbruksproduktion. Men även andra delar av Ukraina fortsätter att attackeras.

Kriget riskerar att bli både långvarigt och allt mer blodigt när Putinregimen nu trappar upp för att om möjligt nå en avgörande framgång på slagfältet som kan presenteras som en ”seger” på hemmaplan.

Den ryska invasionen håller på att lägga städer i ruiner och i spåret på krigets barbari riskerar flera städer att bli ett nytt Mariupol. Mer än 12 miljoner av landets invånare (drygt en fjärdedel av befolkningen) har tvingats fly sina hem.

De ryska trupperna måste omedelbart dras bort från Ukraina. Men inte för ersättas av Natos och Västländernas dominans och vapenmakt. Kriget i Ukraina är en följd av flera år av imperialistiska maktstrider och rivalitet som har kantats av en ny militär kapplöpning.

Cyniskt använder USA-imperialismen och dess allierade kriget som en chockdoktrin för att snabbt driva igenom den största ökningen av militärutgifterna i modern tid, stärka Nato och avskaffa de begränsningar som funnits av vapenexporten. De ökade militärutgifterna betyder nya nedskärningar i välfärden och pålagor.

Bakom Västimperialismens agerande står nakna maktintressen och strävan efter att stärka sin makt och prestige på världssarenan – inte viljan att hjälpa eller stå upp för demokratiska värderingar.

Det är upp till Ryssland arbetare och unga att fälla Putin. Västs sanktioner, som har gjort Ryssland till historiens mest sanktionerade land, får inte Putinregimen på fall eller hejdar dess krig, men ger härskarklickern i Moskva en ursäkt för att skärpa förtrycket och skylla krisen på ”utlandet”.

Det hårdnade förtrycket i Ryssland och repressionen har tillfälligt lyckats slå ner det motstånd mot kriget som manifesterades i många modiga demonstrationer, vilka gav ett hopp som kommer att tändas igen när motståndet och missnöjet har fått ny kraft. Putinregimen är försvagad och kriget kan bli inledningen till dess dödskamp.

Zelenskyjregeringens vägran att kapitulera för de ryska kraven har mött ett starkt stöd långt utanför landets gränser. Men bara för några månader sedan, innan kriget, demonstrerade facken i Ukraina mot regeringens kapitalistiska och västvänliga politik som bland annat har innehållit försämringar i arbetsrätten.

I sina försök att konsolidera sin egen maktställning har Zelenskyj inte varit främmande för att attackera media och oppositionella, och med kriget som förevändning har 11 oppositionspartier förbjudits, trots att alla de förbjudna partier som är mer än bara ett namn manar till motstånd mot invasionen.¹

”Det finns redan en oroväckande ökning av rapporter om husrannsakingar och arresteringar av oppositionella, vänsterbloggare och aktivister i Ukraina”, enligt al Jazeera den 21 mars. De ukrainska massorna har självfallet rätt att försvara och beväpna sig. Det har också funnits inslag av ett folkförsvar organiserat underifrån, vid sidan av regeringen som länge har odlat illusionen om att en västorienterad politik kan bidra till välstånd och demokrati i Ukraina och som aldrig har försökt genomföra löftet om att bryta oligarkernas makt. Tvärtom.

De ukrainska massorna kan bara till sin egen organisering, kamp och solidaritet, inte till Zelenskyjregeringen eller Väst.

Genom fortsatt flyktingsolidaritet jämte blockader som hamnarbetarna genomför mot att lossa ryska fartyg och initiativ likt de hjälpkonvojer som metallarbetare i Tyskland och Belgien har organiserat till stöd för stålarbetare i Ukraina kan solidariteten byggas underifrån och vänskapsband knyts på klassmässig grund.

Rättvisepartiet Socialisterna deltar i bygget av denna arbetarsolidaritet och ger fullt stöd till hamnarbetarnas bojkott i Sverige. Vi har också protesterat mot hamnledningarnas försök att, med politikernas stöd, sabotera blockaden.

¹ Mer om detta, se [Internationell press om Ukraina-kriget 28 mars 2022](#) (artiklar ur *Libération* och *Links*)

Krig och väpnade konflikter är en följd av kapitalismens och den härskande klassens jakt på profiler, marknader, maktsfärer och prestige.

Den livsnödvändiga kampen för fred och verklig militär nedrustning är en kamp för en socialistisk värld fri från våld, förtryck och förnedring.

Rättvisepartiet Socialisterna säger:

- Bygg krigsmotståndet – underifrån.
- Stoppa kriget – ut med de ryska trupperna. Nej till imperialism och Natomilitarism.
- Global arbetarblockad mot Putin och oligarkernas olja och gas.
- Ingen borgfred med regeringen – kamp mot chockdoktrin, Natopolitik och prisökningar.
- Rusta välfärden – inte militären.
- Bygg en global kamprörelse mot imperialismens plundring, militarism och krig – för en socialistisk värld i fred och frihet.

Proletären

Kärnvapenhot kräver avspänning – inte Natomedlemskap

Marcus Jönsson

Proletären 28/4 2022

Kärnvapenhotet runt Ukraina visar att det är avspänning, nedrustning och internationell vapenkontroll som återigen måste upp på agendan. Inte att söka medlemskap i kärnvapenalliansen Nato.

Förra veckan provsköt Ryssland sin nya långdistansrobot RS-28 Sarmat, även kallad Satan 2. Ett unikt vapen, enligt den ryska ledningen, som bör ”ge en tankeställare till dem som försöker hota vårt land”, som Rysslands president Vladimir Putin uttryckte det efteråt.

Det var en planerad testskjutning, som Moskva enligt avtal informerat Washington om, och USA tonade ner dess betydelse.

– Sådan testning är rutin, och det var ingen överraskning. Det ansågs inte vara ett hot mot USA eller dess allierade, sa talespersonen för Pentagon John Kirby efter provskjutningen.

Ändå är det en tydlig påminnelse om det hot som fortfarande hänger tungt över världen, snart 77 år efter att USA:s dåvarande president Truman gav order om att fälla två atombomber över Hiroshima och Nagasaki, trots att Japan i praktiken redan var besekrat i andra världskriget.

Men då, liksom när Putin kommer med mer eller mindre förtäckta hot om Rysslands kärnvapen, handlade det inte om de omkring tvåhundra tusen människor som USA dödade i Hiroshima och Nagasaki, utan om att skicka ett meddelande till resten av världen om det fruktansvärda vapen som USA skaffat sig.

Redan i sitt tal inför Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari påminde Putin om att Ryssland är en av världens starkaste kärnvapenmakter och att de som går emot Ryssland kan möta konsekvenser de ”aldrig tidigare skådat”.

En månad senare påpekade den före detta presidenten Dmitrij Medvedev, som nu är vice ordförande i Rysslands säkerhetsråd, att den ryska kärnvapendoktrinen ger Ryssland rätt att använda kärnvapen. I första hand om Ryssland utsätts för en kärnvapenattack, men även om landet är utsatt för en attack som hotar själva dess existens, även om den inte sker med kärnvapen – vilket också är USA:s policy.

Och i måndags sa Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov att den ryska ståndpunkten är att kärnvapenkrig är oacceptabelt, men att faran för kärnvapenkrig nu är betydande och inte får underskattas.

I samma intervju i rysk tv sa Lavrov att Moskva aldrig lyckades få Donald Trump att upprepa uttalandet från 1987 av de dåvarande ledarna för USA och Sovjetunionen, Ronald Reagan och Michail Gorbatsjov – om att ett kärnvapenkrig inte har någon vinnare och inte får startas.

Men efter att Joe Biden efterträtt Trump som USA:s president upprepade Biden och Putin det gemensamma uttalandet när de möttes i Genève i juni förra året. Därefter gjorde också FN:s säkerhetsråd samma uttalande.

De fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet är också de enda fem officiella kärnvapenmakterna i världen som har rätt att inneha kärnvapen, enligt Icke-spridningsavtalet från 1968: USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike och Kina.

Därutöver har också Indien, Pakistan, Nordkorea och Israel kärnvapen. Men de allra flesta innehas av Ryssland och USA, som tillsammans sitter på 90 procent av världens kärnvapenstridspetsar. Ryssland har 6.255 stridspetsar och USA 5.550, enligt Stockholms internationella fredsforskningsinstitut Sipris uppgifter från förra året.

När Biden flyttat in i Vita huset förlängde USA också New Start-avtalet, vilket Trump inte velat göra. Start-avtalet begränsar antalet utplacerade strategiska kärnvapen i USA och Ryssland. Det är det enda kvarvarande av flera tidigare vapenkontrollavtal mellan de båda kärnvapenmakterna, sedan Trump drog USA ur INF-avtalet om att avskaffa medel- och distansrobotar 2019.

Det är skillnad på strategiska och taktiska kärnvapen. Bomberna som föll över Japan var strategiska kärnvapen som kan färdas långt för att slå ut strategiska mål. Taktiska kärnvapen är framtagna för att kunna slå ut fiendetrupper förhållandevis nära de egna – snarare än att förstöra hela städer likt Little Boy och Fat Man, som den amerikanska militären kallade bomberna de släppte över Hiroshima respektive Nagasaki.

Det har aldrig funnits något avtal mellan kärnvapenstater för att begränsa eller avskaffa taktiska kärnvapen. 2017 röstade däremot 122 av 124 deltagande länder i FN ja till konventionen om förbud mot kärnvapen.

Däribland Sverige – men som efter påtryckningar från USA sedan inte ratificerat avtalet, som trädde i kraft den 1 januari 2021. Den enda Natomedlemmen som deltog i omröstningen var Nederländerna, som röstade nej. Inga kärnvapenstater eller andra Natoländer deltog i omröstningen.

När hotet om kärnvapen aktualiseras i och med kriget i Ukraina är det tydligt att det är avspänning, nedrustning och internationell vapenkontroll som återigen måste upp på agendan. Inte att söka medlemskap i kärnvapenalliansen Nato.